

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Кафедра теорії і історії мистецтв	Рік навчання	2
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво та реставрація	Семестри	3-4

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Семестр 3-4

Викладач	Богданова-Найденко Вікторія Олександрівна, канд. мистецтвознавства (докторка філософії), ст.викладачка кафедри ТІМ
Е-mail	naydenko.viktoriia@ksada.org
Заняття	Онлайн на платформі Classroom (з використанням Google-meet/Zoom) за розкладом
Консультації	екзаменаційні
Адреса	к. 205, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	050-903-30-93 (особистий номер)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем електронна пошта та Classroom. Під час звернення, студент/ка обов'язково має вказати своє прізвище, ім'я рік навчання, академічну групу та назву дисципліни (скорочено – ІУМ). Роботи рубіжного контролю та поточні завдання надсилаються в Classroom з обов'язковим підписом файлу та у зазначені дедлайни таким чином: *прізвище_завдання. Розширення: текст – doc, docx, ілюстрації – jpeg, pdf.*

КОНСУЛЬТАЦІЇ

За необхідності можлива поглиблена позаудиторна консультація (очна або у дистанційному форматі), яка відбувається за попередньою домовленістю. В кінці навчального семестру передбачена екзаменаційна консультація.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Володіння знаннями та навичками, набутими під час вивчення курсу “Історія світової та української культури”.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Історія українського мистецтва. У 5-и т. / НАН України ім. М.Т. Рильського; голов. Ред. Г. Скрипник. Т. 1–5. 2001 – 2007.
2. Кравич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: навч. посібн.: У 3 ч. Львів: Світ, 2003 – 2005.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Основні та додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна переглянути у Classroom «Історія українського мистецтва» або на кафедрі ТІМ.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word/ LibreOffice/OpenOffice/GoogleDocs, PowerPoint/Google Slides тощо.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Історія українського мистецтва» є формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей, необхідних для цілісного розуміння історичного розвитку українського мистецтва від найдавніших часів до початку ХХІ століття, усвідомлення закономірностей, особливостей та ключових тенденцій його еволюції, вміння аналізувати еволюцію на прикладі видатних історичних і сучасних візрів, а також здатності інтерпретувати художні явища в широкому культурному, історичному та європейському контекстах. Особлива увага приділяється формуванню навичок критичного осмислення

мистецької спадщини України, її ролі у світовому культурному процесі та значення для збереження національної культурної ідентичності в умовах сучасних глобалізаційних процесів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про основні етапи розвитку українського мистецтва від найдавніших часів до початку ХХІ століття; ознайомлення з провідними художніми явищами, стилями, напрямками, мистецькими школами та творчістю визначних українських митців; розкриття особливостей розвитку українського мистецтва у взаємозв'язку з історичними, соціокультурними, політичними та релігійними процесами; формування розуміння регіональної специфіки українського мистецтва та внеску окремих мистецьких осередків у розвиток національної художньої культури; формування навичок аналізу та інтерпретації творів українського мистецтва різних історичних періодів; формування здатності використовувати фахову мистецтвознавчу термінологію; розвиток навички роботи з фаховою літературою, музейними колекціями, архівними та цифровими ресурсами для здійснення мистецтвознавчих досліджень.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дисципліна «Історія українського мистецтва» забезпечує низку компетентностей, відповідно до Стандартів спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Загальні (базові компетентності):	Спеціальні (фахові) компетентності:
ЗК2: Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ФК1: Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.
ЗК3: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	ФК 5: Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.
ЗК5: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	ФК8: Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.
ЗК6: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;	ФК10: Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження 3

	використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
ЗК8: Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ФК12: Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.
ЗК9: Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Дисципліна «Історія українського мистецтва» забезпечує низку програмних результатів навчання, відповідно до Стандартів спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

ПР02.	Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
ПР05.	Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
ПР06.	Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.
ПР11.	Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.
ПР12.	Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.
ПР13.	Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.
ПР14.	Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається фаховим розумінням і усвідомленням історії українського мистецтва. Дисципліна **«Історія українського мистецтва»** викладається студентам першого рівня вищої освіти (бакалавріату за ОПП «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація») 2-го та 3-го року навчання у 3-5 семестрах. Інформативний зміст навчальної дисципліни «Історія українського мистецтва» складається з 35 тем. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 450 год. (225 год. аудиторної роботи (113 лекційних і 112 семінарських і 225 год. самостійної роботи) для студентів денної форми навчання /15 кредитів ECTS.

III семестр (осінь)

МОДУЛЬ 1. ДАВНЄ ТА СЕРЕДНЬОВІЧНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ

Змістовий модуль 1. Прадавнє мистецтво на українських землях та мистецтво Русі-України

Тема 1. Вступ до курсу. Періодизація українського мистецтва.

Тема 2. Мистецтво доісторичної епохи. Мистецтво кам'яної, мідно-кам'яної та бронзової доби на теренах сучасної України.

Тема 3. Мистецтво раннього залізного віку. Мистецтво кіммерійців, скіфів, сарматів та античних міст Північного Причорномор'я.

Тема 4. Мистецтво княжих часів. Архітектура Києва X – поч. XIII ст., Чернігівського князівства та на західноукраїнських землях.

Тема 5. Монументальний живопис давньоукраїнських соборів.

Тема 6. Іконопис княжої доби. Скульптура і мистецтво рукописної книги.

Змістовий модуль 2. Мистецтво українських земель доби пізнього середньовіччя (XIV – перша половина XVI ст.)

Тема 7. Загальна характеристика культурно-мистецьких процесів на українських землях доби пізнього середньовіччя.

Тема 8. Архітектура українських земель XIV – поч. XVI ст.

Тема 9. Архітектурно-декоративна та статуарна пластика.

Тема 10. Розвиток іконопису XIV – перш. пол. XVI ст. Становлення іконостасу.

Тема 11. Монументальний живопис XIV – перш. пол. XVI ст.

IV семестр (весна)

МОДУЛЬ 2. УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО РАННЬОМОДЕРНОЇ ДОБИ (XVI–XVIII СТ.)

Змістовий модуль 3. Ренесансні принципи в українській архітектурі та образотворчому мистецтві

Тема 12. Ренесансна архітектура на українських землях. Архітектурно-декоративна пластика.

Тема 13. Становлення жанрів в образотворчому мистецтві поч. XVII ст. та розвиток графіки.

Тема 14. Розвиток ікономалярства та іконостасу XVI – перш. пол. XVII ст.

Тема 15. Монументальне малярство, статуарна та релігійна пластика.

Змістовий модуль 4. Архітектура та образотворче мистецтво др. пол. XVII – XVIII ст.

Тема 16. Феномен українського бароко. Архітектура дерев'яних та мурованих споруд.

Тема 17. Розвиток стінопису, ікони та іконостасу в XVII – XVIII ст.

Тема 18. Розвиток жанрів образотворчого мистецтва XVII – XVIII ст. Художня освіта в Україні XVIII ст.

Тема 19. Розвиток скульптури в добу бароко. Творчість Й. Пінзеля. Барокова гравюра.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних, семінарських та завдань рубіжного контролю.

Самостійна робота здобувачів спрямована на завершення лекційних та семінарських завдань. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних доповідей чи письмових завдань за семінарськими темами дисципліни.

Система оцінювання має накопичувальний характер, а саме отримання певного балу за кожну тему дисципліни (семінар, контрольна).

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є іспит. Для складання іспиту необхідним є пройти проміжний контроль у формі поточної перевірки процесу самостійної роботи, а також доповіді на семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань і відповіді на екзаменаційні питання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, виконанні індивідуальних завдань, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час проміжного контролю помічено списування, здобувач втрачає право отримати бали за тему і складає її під час іспиту, отримуючи не більше 50% балів від максимальних за цю частину.

Корисні посилання:

Закон України “Про академічну доброчесність” від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>

Положення ХДАДМ “Про академічну доброчесність”. URL: <https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2025/03/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>

Серія інформаційних бюлетенів “Академічна доброчесність”. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1rx4IMRGOJdPhYbl-Y6EUcKCRd9jEeUc5>

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять здобувачам рекомендується перевести мобільні телефони у беззвучний режим та не використовувати їх без потреби. За необхідності вийти з фізичної чи віртуальної аудиторії здобувач(ка) повідомляє про це викладача.

У разі виникнення обставин, що унеможливають проведення заняття у запланований час, зокрема безпекових, технічних чи інших форс-мажорних обставин, його перенесення на інший час здійснюється за попереднім погодженням між викладачем і здобувачами з урахуванням графіка освітнього процесу.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Відвідування навчальних занять є важливою складовою освітнього процесу та сприяє повноцінному засвоєнню матеріалу, участі в обговореннях і виконанню практичних завдань. Здобувачам рекомендовано дотримуватися встановленого графіка освітнього процесу та брати участь у всіх видах навчальних занять, передбачених програмою дисципліни.

У разі неможливості відвідати заняття з поважних причин, зокрема через обставини, пов'язані з безпекою, повітряними тривогами, обстрілами, відсутністю електропостачання, проблемами зі зв'язком або іншими непередбачуваними обставинами, здобувач(ка) за можливості повідомляє про це викладача.

Пропуск заняття не звільняє від необхідності опрацювати навчальний матеріал та виконати передбачені завдання. Спосіб і терміни відпрацювання визначаються з урахуванням характеру пропущеного заняття та конкретних обставин. Виконані завдання можуть бути представлені під час консультації або в інший погоджений із викладачем спосіб.

Особлива увага приділяється участі у семінарських і практичних заняттях, виконанню індивідуальних та групових завдань, а також поточного й підсумкового контролю. Здобувачі мають дотримуватися встановлених термінів виконання робіт або, у разі виникнення об'єктивних обставин, завчасно узгоджувати можливість їх перенесення з викладачем.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІІІ семестр (осінь)				
Тема	Анонс заняття	Тиж.	Вид заняття	К-ть годин
Тема 1. Вступ до курсу. Періодизація українського мистецтва.	Історія українського мистецтва в контексті мистецтвознавства. Предмет і завдання навчальної дисципліни. Поняття українського мистецтва. Поняття національного в мистецтві. Національний стиль та його прояви в	1	Лекція	1

	українському мистецтві. Українське мистецтво в контексті взаємодії культур та європейського художнього процесу. Джерела і методи вивчення історії українського мистецтва. Періодизація українського мистецтва від найдавніших часів до початку ХХІ століття.			
Тема 2. Мистецтво доісторичної епохи. Мистецтво кам'яної, мідно-кам'яної та бронзової доби на теренах сучасної України.	Синкретичний характер первісного мистецтва. Особливості розвитку мистецтва палеоліту, мезоліту, неоліту, енеоліту та доби бронзи на території сучасної України. Пам'ятки мистецтва пізнього палеоліту. Мобільне мистецтво палеоліту. Мізинська стоянка. Петрогліфи Кам'яної Могили. Мистецтво неоліту та енеоліту. Культура Кукутень–Трипілля. Мистецтво доби бронзи. Кам'яна монументальна пластика та антропоморфні стели індоєвропейських культур на території України.	1-3	Лекція	4
Тема 2. Первісне мистецтво на території сучасної України.	Групові співбесіди. Індивідуальні завдання. Тест з теми 2.	1-2	Практ.	4
Тема 3. Мистецтво раннього залізного віку. Мистецтво кіммерійців, скіфів, сарматів та античних міст Північного Причорномор'я.	Мистецтво кіммерійців, скіфів, сарматів та античних міст Північного Причорномор'я. “Архітектура” скіфів: найвідоміші курганні комплекси. Антропоморфна кам'яна скульптура кіммерійців, скіфів і сарматів. Художні вироби з металу, кістки та інших матеріалів. «Звіриний стиль». Скіфське ювелірне мистецтво. Античні міста Північного Причорномор'я: мозаїки, архітектура, монументальна та станкова скульптура, монументальний живопис, вазопис і художні ремесла. Взаємодія місцевих і античних художніх традицій, формування регіональних мистецьких особливостей, розвиток скульптури й ювелірного мистецтва в контексті	3-4	Лекція	3

	культурних контактів античних полісів зі скіфським світом.			
Тема 3. «Звіриний стиль» у мистецтві раннього залізного віку.	Обговорення вивченого матеріалу. Індивідуальне завдання. Тест з теми 3.	3-4	Практ.	3
Тема 4. Мистецтво княжих часів. Архітектура Києва X – поч. XIII ст., Чернігівського князівства та на західноукраїнських землях.	Формування давньоруської архітектури. Вплив візантійської будівельної традиції та розвиток місцевих архітектурних особливостей. Перші муровані споруди Києва. Хрестово-купольна система. Основні пам'ятки архітектури Києва X–початку XIII століття. Чернігівська архітектурна школа. Архітектура західноукраїнських земель. Особливості розвитку культового будівництва у Володимирі-Волинському, Галичі та інших містах. Ротонди в Перемишлі, Горянах, Володимирі-Волинському. Церква св. Пантелеймона поблизу Галича (кінець XII ст.).	5-6	Лекція	3
Тема 4. Давньоруське зодчество домонгольського періоду (кінець X – середина XIII ст.).	Обговорення вивченого матеріалу. Відповідь на семінарі на задану тему.	4-5	Практ.	3
Тема 5. Монументальний живопис давньоукраїнських соборів.	Формування традиції монументального живопису на українських землях у контексті візантійської художньої системи. Мозаїки та фрески Софії Київської. Мозаїки Михайлівського Золотоверхого собору. Фрески Кирилівської церкви у Києві. Монументальний живопис Чернігова. Фрески Спаського собору у Чернігові: (зображення св.Теклі). Розписи Успенського собору Єлецького монастиря: образ Богоматері Оранти.	6-7	Лекція	

Тема 5. Мозаїка і фреска в мистецтві княжої доби.	Обговорення вивченого матеріалу. Індивідуальне завдання.	6-7	Практ.	3
Тема 6. Іконопис княжої доби. Скульптура і мистецтво рукописної книги.	Передумови виникнення та розвитку іконопису в Україні. Іконоборчість у Візантії та її вплив на розвиток християнської образотворчості. Формування іконографічних схем та художнього канону. Основні іконографічні типи Христа та Богородиці. Етапи розвитку давньоруського іконопису на українських землях. Київ як один із провідних осередків іконопису княжої доби. Видатні пам'ятки київської школи іконопису. Галицько-Волинський іконопис. Князівські знаки та їх художньо-історичне значення. Кам'яна пластика та архітектурний декор. Дрібна культова пластика княжої доби. Галицькі керамічні плитки. Мистецтво рукописної книги.	8	Лекція	2
Тема 6. Образ Святих в іконописі та книжковій мініатюрі Київської Русі.	Обговорення вивченого матеріалу. Відповідь на семінарі на задану тему.	7-8	Практ.	3
Тема 7. Загальна характеристика культурно-мистецьких процесів на українських землях доби пізнього середньовіччя.	Монгольська навала та політичні зміни XIII–XV століть і їхній вплив на розвиток культури та мистецтва українських земель. Галицько-Волинська держава та її роль у збереженні й розвитку давньоруських культурних традицій. Розвиток культової архітектури, іконопису, монументального живопису, книжкового мистецтва. Роль міських центрів, монастирів і церковних осередків у збереженні та розвитку художніх традицій. Організація художньої діяльності в добу пізнього середньовіччя.	9	Лекція	2
Тема 7. Художнє життя на	Обговорення вивченого матеріалу. Індивідуальне завдання.	9	Практ.	2

українських землях доби пізнього середньовіччя.	Тест з теми 4-7.			
Тема 8. Архітектура українських земель XIV – поч. XVI ст.	Пріоритет оборонної архітектури. Формування та розвиток системи фортифікацій. Замки, фортеці, міські укріплення та оборонні вежі. Великі оборонні вежі західної Волині XIII століття. Розвиток кам'яного та цегляного замкового будівництва у XIV–XV століттях. Визначні пам'ятки оборонної архітектури: Білгород-Дністровська фортеця, Хотинська фортеця, Кам'янець-Подільська фортеця та ін. Сакральна архітектура. Оборонні функції православних монастирів і храмів. Готичні та пізньоготичні впливи в архітектурі українських земель. Особливості поширення готичних форм у Закарпатті, Галичині та на Волині.	10-11	Лекція	3
Тема 8. Оборонна архітектура українських земель XIV–поч. XVI ст.	Групова бесіда-дискусія.	10-11	Практ.	4
Тема 9. Архітектурно-декоративна та статуарна пластика.	Архітектурно-декоративна пластика як складова середньовічної архітектури. Скульптурні пам'ятки Галича, Чернігова та інших осередків. Рельєф із зображенням дракона з Успенської церкви в Галичі. Сюжетна та сакральна пластика. Оклад Галицького Євангелія XIV століття. Київські рельєфи XV століття. Залишки готичної скульптури на українських землях. Статуарна пластика Галичини та Львова. «Яцкова Мадонна», зображення Страждаючого Христа та П'єти. Розп'яття із Жидачева XIV століття. Статуетка святої Анни з Олеського замку. Дрібна металева пластика. Печатки	11-12	Лекція	3

	міських громад і магістратів Львова XIV століття.			
Тема 9. Скульптура доби середньовіччя.	Тест з теми 9. Обговорення вивченого матеріалу.	12	Практ.	2
Тема 10. Розвиток іконопису XIV – перш. пол. XVI ст. Становлення іконостасу.	Загальна характеристика розвитку українського іконопису XIV – першої половини XVI століття. Візантійська традиція та її трансформації в українському іконописі. Особливості намісних ікон. Житійні ікони. Формування оповідальної структури, принципи зображення послідовності подій, трактування часу і простору. Виникнення та становлення іконостасу в православному храмі. Передумови формування іконостасу та його зв'язок із розвитком вівтарної перегородки. Ранні форми іконостасу на українських землях.	13-14	Лекція	4
Тема 10. Житійна ікона в українському мистецтві XIV–XVI ст.	Групові співбесіди. Індивідуальне завдання.	13-14	Практ.	4
Тема 11. Монументальний живопис XIV – перш. пол. XVI ст.	Загальна характеристика розвитку монументального живопису на українських землях у XIV – першій половині XVI століття. Пам'ятки монументального живопису Галичини, Волині та Закарпаття. Фресковий ансамбль ротонди св. Миколая в Горях (Закарпаття). Особливості композиційної побудови та іконографічної програми розписів. Фресковий живопис церкви святого Онуфрія в Лаврові. Розписи Вірменської церкви у Львові. Діяльність українських майстрів за межами українських земель. Фрескові ансамблі в храмах Кракова, Сandomiри, Любліна та Вислиці. Розписи каплиці Святої Трійці в Любліні. Техніка аль-фреско.	15	Лекція	2
Тема 11. Діяльність українських	Групові співбесіди. Індивідуальне завдання.	15	Практ.	2

артілей у Польщі й інших осередках Речі Посполитої (XIV – перш. пол. XVI ст.).				
IV семестр (весна)				
Тема 12. Ренесансна архітектура на українських землях. Архітектурно-декоративна пластика.	Стильові пріоритети українського мистецтва XV – XVI ст. Ренесансні естетичні принципи як новий етап історії українського мистецтва. Ренесансна архітектура та містобудування. Ренесансна забудова Львова, Жовкви та Кам'янець-Подільського. Концепція città ideale («ідеальне місто») П'єтро Катанео та її відображення у містобудівних практиках. Ренесансна архітектура Львова. Особливості фасадного декору, ордерної системи, скульптурного оздоблення та взаємодії архітектури й пластики. Архітектурно-декоративна пластика доби Ренесансу. Рельєф, скульптурні деталі, портали, обрамлення вікон та інші елементи архітектурної пластики.	1	Лекція	3
Тема 12. Архітектурно-декоративна пластика в ренесансних спорудах Львова.	Групові співбесіди. Індивідуальне завдання. Тест з теми 12.	2	Практ.	3
Тема 13. Становлення жанрів в образотворчому мистецтві поч. XVII ст. та розвиток графіки.	Станковий живопис в українському мистецтві кінця XVI – початку XVII століття. Зародження і становлення нових жанрових тенденцій в українському живописі. Розвиток графіки та книжкового мистецтва. Графічне оформлення рукописної книги XIV–XVI століть. Київський Псалтир 1397 року, Пересопницьке Євангеліє XVI століття. Початки кириличного книгодрукування	3	Лекція	3

	(Ш.Фіоль). Діяльність С.Дропана та розвиток раннього книгодрукування у Львові. Книгодрукування І.Федоровича (Федорова) в Україні. Гравюра XVI – початку XVII століття. Ранній період гравера Іллі. Книгодрукування в Києві.			
Тема 13. Українські стародруки та книжкова мініатюра.	Обговорення вивченого матеріалу. Індивідуальне завдання. Тест з теми 13.	4	Практ.	2
Тема 14. Розвиток ікономалярства та іконостасу XVI – перш. пол. XVII ст.	Загальна характеристика розвитку українського іконопису XVI – першої половини XVII століття. Ренесансні тенденції в українському іконописі. Народні художні традиції та їх прояви в іконописі. Розвиток іконостасу в українському мистецтві. Семантика та функції іконостасу в православному храмі. Ренесансні іконостаси Львова та Галичини. Діяльність Лавріна Пухала та Федіра Сеньковича.	4-5	Лекція	3
Тема 14. Трансформація іконографічног о канону в українському іконописі XVI – перш. пол. XVII ст.	Обговорення вивченого матеріалу. Індивідуальне завдання. Тест з теми 14.	5	Практ.	3
Тема 15. Монументальн е малярство, статуарна та релігійна пластика.	Розписи дерев'яних церков народними малярами. Розпис церкви Св. Духа в Потеличі. Традиції візантійського мистецтва в настінному живописі церкви Спаса на Берестові. Розвиток ренесансної статуарної та рельєфної пластики. Стильові чинники української скульптури. Надгробки та скульптурний портрет. Різьблення іконостасів.	5	Лекція	3

Тема 15. Ренесансні тенденції в монументальному мистецтві XVI – перш. пол. XVII ст.	Відповідь на семінарі. Тест з теми 15.	6	Практ.	3
Тема 16. Феномен українського бароко. Архітектура дерев'яних та мурованих споруд.	Художнє життя України др. пол. XVII – поч. XVIII ст. Вплив європейського бароко на розвиток барокових принципів в мистецтві України. Стилiстичні особливості українського бароко. Ренесансно-бароковий синтез. Архітектура др. пол. XVII – поч. XVIII ст. Регіональна специфіка архітектурного будівництва. Дерев'яна церковна архітектура XVII–XVIII століть. Регіональні школи дерев'яного зодчества (за Г. Логвином та В. Вечерським).	7	Лекція	3
Тема 16. Регіональні школи української дерев'яної архітектури доби бароко.	Групова співбесіда. Тест з теми 16.	8	Практ.	3
Тема 17. Розвиток стінопису, ікони та іконостасу в XVII – XVIII ст.	Розвиток українського малярства другої половини XVII–XVIII ст.. Монументальний живопис і стінописні ансамблі Києва, Чернігова, Львова та інших мистецьких осередків. Іван Руткович, Йов Кондзелевич, Василь Петранович та інші майстри. Особливості українського іконопису другої половини XVII–XVIII ст. Барокові принципи формування іконостасних ансамблів.	9	Лекція	3
Тема 17. Бароковий іконостас як образ райського саду.	Відповідь на семінарі.	10	Практ.	3

Тема 18. Розвиток жанрів образотворчого мистецтва XVII – XVIII ст. Художня освіта в Україні XVIII ст.	Вплив європейських художніх тенденцій на розвиток образотворчого мистецтва в Україні. Розширення жанрового діапазону живопису. Розвиток портретного жанру. Козацький портрет другої половини XVII – початку XVIII ст. Народна картина «Козак Мамай». Нові тенденції у розвитку живопису останньої чверті XVIII ст. Творчі інспірації європейських художніх течій у творчості українських митців. Творчість Антона Лосенка, Дмитра Левицького, Володимира Боровиковського. Об'єднуюча роль Києва в розвитку українського мистецтва. Києво-лаврські майстерні та їх вплив на формування мистецького осередку. Рисувальні класи І. Саблукова (Саблучка) при Харківському колегіумі та їх роль у розвитку художньої освіти в Харкові.	11	Лекція	2
Тема 18. Портретне малярство Лівобережжя і Наддніпрянщини другої половини XVII ст..	Обговорення вивченого матеріалу. Індивідуальне завдання.	13	Практ.	2
Тема 19. Розвиток скульптури в добу бароко. Творчість Й. Пінзеля. Барокова гравюра.	Вплив європейських митців на розвиток скульптури в Україні. Розвиток надгробкової скульптури (надгробки Собеських у Жовкві. Фасади та ансамблева скульптура. Тенденції рококо в українській скульптурі. Творчість Йогана Георга Пінзеля та його послідовників. Графіка рукописної книги та графіка стародруків. Творчість видатних українських графіків. Майстер Ілля, І. Щирський, О.Тарасевич, Л.Тарасевич. Народна гравюра. Розвиток естампу та прикладної графіки.	14	Лекція	3
Тема 19. Розвиток	Групова співбесіда. Відповідь на семінарі.	15	Практ.	

барокової скульптури в Україні: творчість Йогана Георга Пінзеля.				
--	--	--	--	--

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

ІСПИТ

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий контроль (іспит)	Сума
1 модуль													
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2							
T2	T3	T4	T5	T6	CP	T7	T8	T9	T10	T11	CP	20	100
0-6	0-6	0-7	0-7	0-7	0-7	0-6	0-6	0-7	0-7	0-7	0-7		
2 модуль												Підсумковий контроль (іспит)	Сума
Змістовий модуль №3						Змістовий модуль №4							
T12	T13	T14	T15	CP	T16	T17	T18	T19	CP				
0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали		Критерії оцінювання
	0-100	
A	90-100	Здобувач/ка вищої освіти демонструє повні, системні та ґрунтовні знання з тем курсу, вільно володіє мистецтвознавчою термінологією, самостійно аналізує й атрибує мистецькі пам'ятки, визначає їхні стильові та образно-пластичні особливості. Встановлює зв'язки між мистецькими явищами, історичним і культурним контекстом, аргументовано відповідає на основні та додаткові запитання. Використовує додаткові наукові джерела та приклади. Бере активну участь в обговореннях вивченого матеріалу. Передбачені програмою завдання виконує своєчасно та на високому рівні.

B	82-89	Здобувач/ка вищої освіти демонструє достатній рівень засвоєння теоретичного матеріалу, розуміє основні етапи та закономірності розвитку українського мистецтва, володіє основною мистецтвознавчою термінологією. Здатний/на характеризувати й аналізувати мистецькі пам'ятки, однак допускає окремі неточності або потребує додаткових уточнень. Завдання поточного та рубіжного контролю виконано на достатньому рівні, допущено незначні помилки у відповідях.
C	75-81	Здобувач/ка вищої освіти демонструє загалом достатнє знання матеріалу, але має прогалини в окремих питаннях. Відповіді на запитання переважно правильні, проте недостатньо аргументовані; під час аналізу мистецьких пам'яток допускає помилки у визначенні стилю, часу, авторства або художніх особливостей. Додаткові запитання викликають труднощі. Завдання виконуються на задовільному рівні з допущенням низки помилок у відповідях.
D	64-74	Здобувач/ка вищої освіти демонструє фрагментарне засвоєння основного матеріалу курсу. Має труднощі з використанням фахової термінології, характеристикою мистецьких явищ та встановленням зв'язків між ними. Відповіді потребують уточнення та допомоги викладача; у виконаних завданнях наявні численні неточності й грубі помилки.
E	60-63	Здобувач/ка вищої освіти засвоїв/ла мінімально необхідний обсяг навчального матеріалу, однак демонструє значні прогалини в знаннях. Відчуває труднощі під час визначення та характеристики мистецьких пам'яток, недостатньо володіє термінологією. Додаткові запитання викликають значні труднощі. Завдання виконуються неповно, несвоєчасно та з допущенням великої кількості грубих помилок.
FX	35-59	Здобувач/ка вищої освіти демонструє низький рівень засвоєння навчального матеріалу. Не володіє достатнім обсягом базових знань, має суттєві труднощі з визначенням мистецьких пам'яток, їхньою атрибуцією та характеристикою. Невиконання запланованого обсягу робіт, погана відвідуваність, пропуск рубіжного контролю. У цьому випадку для отримання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань відповідно програми курсу і повторна перездача.
F	0-34	Здобувач/ка вищої освіти не опанував/ла основного змісту дисципліни, не демонструє базових знань з історії українського мистецтва, не може самостійно визначити та охарактеризувати основні мистецькі явища й пам'ятки. Обов'язкові завдання не виконані, іспит не складений. В цьому випадку передбачене обов'язкове повторне вивчення дисципліни.

Оцінюванню підлягають тестові завдання, самостійна робота, усне опитування, доповіді на семінарах, візуально-аналітичні завдання, конспектування мистецтвознавчих джерел, виконання письмових завдань, модульна контрольна робота.

В оцінці теоретичних знань студентів враховуються такі моменти: достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, законами, правилами; зрозумілість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

Максимальна оцінка за іспит складає 20 балів. Максимальна оцінка за дисципліну складає 100 балів.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Додаткові бали до рейтингу здобувача/чки можуть нараховуватися за окремі види навчальної, наукової та професійної активності відповідно до Положення Академії “Про порядок призначення і виплати стипендій”. До таких видів діяльності можуть належати, зокрема, участь у наукових і науково-практичних конференціях, реалізація мистецьких і кураторських проєктів та інші види активності, передбачені Положенням.

Для нарахування додаткових балів здобувач/ка подає до деканату документи, що підтверджують відповідний вид діяльності. Рішення щодо зарахування та кількості додаткових балів приймається згідно з установленим в Академії порядком.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Антонович Д. Короткий курс історії українського мистецтва. Прага, 1923.
2. Асєєв Ю.С. Джерела. Мистецтво Київської Русі. К.: Мистецтво, 1980. 214 с.
3. Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII століть. К.: Мистецтво, 1981. 159 с.
4. Бірюльов Юрій. Українські скульптори Львова. *Галицька брама*. 2005. Ч. 1–3. С.14–18.
5. Драган М. Українські дерев'яні церкви: Генеза і розвій форм. Львів, 1937, Х.: Видавець Савчук О., 2014. 450 с.
6. Жаборюк А. Український живопис доби Середньовіччя. Київ-Одеса. Головне вид-во видавничого об'єднання «Вища школа». 1978. 199 с.
7. Жолтовський П.М. Малюнки Києво-Печерської іконописної майстерні. К.: Наукова думка, 1982. 286 с.
8. Жолтовський П.М. Монументальний живопис на Україні XVII – XVIII століть. К.: Наукова думка, 1988. 159 с.
9. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст. К.: Наукова думка, 1983. 179 с.
10. Запаско Я.П., Мацюк О.Я. Львівські стародруки. Львів: Каменярь, 1983. 175 с.
11. Історія декоративного мистецтва України: у 5-ти тт. Київ, 2007 – 2016.
12. Історія українського мистецтва: у 6-ти тт. Київ, 1966 – 1970.
13. Історія українського мистецтва. У 5-и т. / НАН України ім. М.Т. Рильського; голов. Ред.. Г. Скрипник. Т.т. 1–5. 2001 – 2007.

14. Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка XX століття: Антологія / Упор. Р.М. Яців. Ч.ч. 1 – 4. ЛНАМ, Ін-т народознавства НАН України. Л.: Простір-М. 2014–2021.
15. Косів Р. Риботицький осередок церковного мистецтва 1670 – 1760 років. Львів: НМЛ ім. А. Шептицького, 2019. 528 с.
16. Косів Р. Українська іконографія Богородиці: посібник для студентів закладів вищої освіти мистецького спрямування. Львів: Львівська національна академія мистецтв, 2021. 112 с.
17. Кравич Д. П., Овсійчк В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. У 3 кн. Львів, 2005. Кн. 1 – 3.
18. Логвин Г.Н. З глибин: Давня українська мініатюра XI – XVIII століть. К.: Дніпро, 1974. 188 с.
19. Нариси з історії образотворчого мистецтва України/ Ін-т проблем сучасного мистецтва. У 2 кн. К.: Інтертехнологія, 2006, кн. 1 – 2.
20. Павлуцький Г.Г. Дерев'яні та муровані храми України/ Григорій Павлуцький; передм. А.О.Пучков, додатки В.В.Вечерський; переклад О.В.Ушкалова; упоряд. О.О.Савчук. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2017. 214 с.
21. Паньок Т. Слобожанська ікона XVII – початку XIX століття. Х.; Іванова, 2008. 279 с.
22. Приймач М. Церковний живопис Закарпаття. Ужгород: Всеукр. держ. Вид-во «Карпати», 2017. 247 с.
23. Сорочинський іконостас : Альбом / Автори: І. Дорофієнко, Л. Міляєва, О. Рутковська. К.: Родовід, 2010. 168 с.
24. Степовик Д. Історія української ікони X-XX століть. К.: Либідь, 1996. 440 с.
25. Степовик Д. Українська гравюра бароко: майстер Ілля, Олександр Тарасевич, Леонтій Тарасевич, Іван Щирський. Видання друге, переробл. Київ: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2022. 496 с.
26. Таранушенко С. Дерев'яна монументальна архітектура Лівобережної України. Повна редакція / переднє слово С.І.Білокінь; наук.ред., додатки В.В.Вечерський; упоряд. О.О.Савчук. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2014. 896 с.
27. Таранушенко С. Знищені шедеври української дерев'яної сакральної архітектури/ передмова В.В.Вечерський; упоряд. О.О.Савчук. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2021. 224 с.
28. Український іконопис XII – XIX ст.: з колекції НХМУ: Альбом / Авт. вступ. ст. Л. Членова. Хм.: Галерея, К.: Артанія Нова, 2005. 256 с.
29. Українська культура: лекції за ред. Д. Антоновича / упоряд. С. Ульяновська. К.: Либідь, 1993. 592 с.
30. Українське мистецтво XV – XX століть / Упоряд. В. Лозинський. К.: Оранта, 2007. 150 с.
31. Щербаківський В.М., Щербаківський Д.М. Українське мистецтво: в двох томах з додатками/ Вадим і Данило Щербаківські; передм. І.О.Ходал; предм.-геогр.показж. В.М.Слободяна; упоряд. О.О.Савчук. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2015. 472 с.
32. Яковлева Л. Найдавніше мистецтво України. К.: «Стародавній світ», 2013. 288 с.

Допоміжна:

1. Драган М. Українська декоративна різьба XVI – XVII ст. К., 1970.
2. Демків Р. Особливості поширення гуманістичних та ренесансних ідей в українському мистецтві XVII ст. *“HUMANITIES & SOCIAL SCIENCES 2009” (HSS-2009)*, 2009. С. 38-41.

3. Історія цивілізації. Україна. Том 1: Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е. – IX ст.) / Упоряд. М. Ю. Відейко. Харків: Фоліо, 2020. 586 с.
4. Козак Мамай: феномен одного образу та спроба прочитання його культурного «ідентифікаційного» коду / Авт. дослідження С. Бушак; В. та І. Сахарук – каталог. Вид-ня друге, доповнене. К.: Родовід, 2008. 303 с.
5. Словник художників України. Біобліографічний довідник; у 5 кн. Київ, 2019.
6. Степовик Д.В. Леонтій Тарасевич і українське мистецтво бароко. К.: Наукова думка, 1986. 207 с.
7. Чобіт Д. Підгірці: історико-архітектурна перлина України. Броди: Просвіта. 2009. 64 с., іл.
8. Юліян Буцманюк. Стінопис Жовківської церкви Христа-Чоловіколюбця / Авт. текстів І. Гах, О. Сидор. – Львів, 2006. – 143 с., іл.

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України. URL: <http://izbornyk.org.ua/>
2. Бібліотека «Культура України». URL: <http://elib.nplu.org/>
3. Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. URL: <http://mari.kiev.ua/>
4. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ. URL: <http://etnolog.org.ua/>
5. Історія України. URL: <http://history.franko.lviv.ua/>
6. Культурологічна бібліотека. URL: http://kultura.ho.ua/books_ku.html
7. Музей мистецтв ім. В. і Б. Ханенків, Київ. URL: <https://khanenko.museum/>
8. Музей східного і західного мистецтва, Одеса. URL: <https://oweamuseum.odessa.ua/>
9. Національний музей ім. А. Шептицького у Львові. URL: <https://nml.com.ua/>
10. Національний художній музей України. URL: <https://namu.ua>
11. Сайт «Культура України». URL: <http://k-ua.net/>
12. Суспільне Культура. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCpzZB5rRJ0W7KzjVvfbMxew>
13. Харківський художній музей. URL: <https://artmuseum.kh.ua/>
14. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/123>
15. Харківська державна наукова бібліотека. В.Г. Короленко. URL: <https://korolenko.kharkov.com/>
16. Харківський обласний центр культури і мистецтва. URL: <https://www.youtube.com/@metodcen>